

HEDENDAAGSCHE
HISTORIE
VAN, EN
REIS-BOEK
DOOR
ITALIEN.

Vervattende eene nauwkeurige
BESCHRYVING
VAN DEN
TEGENWOORDIGEN STAAT,
Zoo van het Land zelve, deszelfs Zeeden en Gebruiken, Re-
gerings-wyze, Handel, Huishoudelyk Weezen, Oudheden,
enz. als byzonder der nutte

KONSTEN
EN
WEETENSCHAPPEN.

Uit de nieuwste Reisbeschryvingen, eigene Waarneemingen en Aanmerkingen, zamengefeld door

D. J. VOLKMAN.

Nu ten dienste der Nederlanders uit het Hoog-
duitsch overgezet, en verrykt met eene geheel
Nieuwe KAART en dertig PLAATEN.

NIEUWE UITGAAF.

VIERDE DEEL.

Te AMSTERDAM,
By MARTINUS DE BRUYN,
M D C C L X X I X

en het gebouw verviel, tot dat het geheel door de Go. Landstreek
then verwoest werd, on. Romen.

TIVOLI:

Tivoli, het van de Ouden zo geroemde Tibur, maakt Tivoli:
tegenwoordig, zo wel als zyne inwoonders, een elen-
dige figuur, schoon de *Senatus Populusque Tiburtinus* in
de opschriften, die men hier en daar vindt, zig veel van
hunne stad schynen intebeelden: Men schat het getal
der inwoonders op 18000: zielen. De stad ligt op
een aangename hoogte, van de welke men de bekoor-
lykste gezigten van moderne gebouwen; ruinen, boo-
men, gewassen, en wat het oog streelen kan, heeft.
De omliggende landstreek is, gelyk eertyds, (*) met
landhuizen vervuld, schoon de tegenwoordige Romei-
nen het verblyf van Frascati schynen den voorrang te
geeven; t'zy dan om dat het digter by Romen, Albano,
en

(*) De Ouden waren zeer voor Tibur ingenomen; Horatius
wenscht 'er zyn leeven te besluiten:

*Tibur, Argeo positum colono
Sic mihi sedes minam senecta,
Sic modus lassæ maris & viarum
Militiaque.*

Ode 4. lib. 2.

Martialis houdt 'er de lugt voor zo gezond, dat hy zig verwondert,
hoe Curiatius daar heeft kunnen sterven.

*Cum Tiburnis damnat Curiatius auras,
Inter landatas ad Styga missus aquas,
Nullo fata loco possis excludere, cum mors
Veneris in medio Tibure Sardinia est.*

Lib. 5. Ep. 57.

Tivoli. hy van Tibur in zyne vaarzen spreekt; daaronder de Villa van Mæcnas moet verstaan worden.

Palestrina. *Palestrina*, eertyds *Præneste*, ligt half weg tusfchen Tivoli en Frascati. Het is eene zeer oude plaats, die door natuur en konst fterk was, (*) en waar Marius, na door Sylla geflagen te zyn; belegerd werd. Sylla nam de plaats in, na dat zyn vyand zig alvorens had om 't leeven gebragt, en deed alle de inwoonders nederfabelen. De ftad werd onder Bonifacius VIII. en onder Eugenius IV., in de onrusten dier tyden, tot op den grond verwoeft; dog heeft zig naderhand weder opgebeurd.

De Tempel der Fortuin te Præneste was eertyds zeer vermaard. Men ziet van dit gebouw, 't welk Sylla zeer pragtig optrok, nog eenige fpooren. Het beeld der Godin was zo konftig verguld, dat men, volgens Plinius, het fchoonfte verguldfel den naam van Prænestynfch gaf. Sylla deed den vloer met mozaïfch werk verfieren, waarvan nog een aanzienlyk ftuk in 't Paleis Barberini te Romen, 't welk als het Prænestynfche mozaïek genoeg bekend is; vertoond wordt. Het is 18. voet lang en

*Vermaard
Mozaïek.*

14.

*Quem Mandela bibit, rugosus frigore fagus,
Quid sentire putas? quid credit, amice, precari?
Sit mihi quod nunc est, & iam minus, & mihi vivam,
Quod superest ævi.*

L. I. Ep. 18. v. 104.

Herwaards verplaatft ook de Abt Dominicus de fanctis in zyne *Dissertazione sopra la Villa di Orazio* in Roma 1761. het landhuis, en bewyft het met veel waarfchynlykheids, na dat hy de meeningen van anderen grondig wederlegd heeft.

(*) Horatius noemt het *frigidum Præneste* om de hooge ligging, en Virgilius *altum Præneste*. De laatste geeft Cæculus, een zoon van Vulkaan, voor den ftigter van het zelve op. Men zie *Swaresii Præneste antiqua*. Rom. 1655.

14. breed. Men heeft 'er verscheidene beschryvingen en plaaten van. (*) De steenen, waar het uit bestaat, zyn 3. of 4. lynen in 't vierkant groot, en verbeelden dieren en planten, nevens eene tent met foldaaten, een schip, priesters, tempels, torens, obelisken, enz. Men weet niet wat men uit die verwarde voorstelling maaken zal. Elke geleerde heeft 'er genoegzaam eene byzondere uitlegging van gegeven. De waarfchylykste en fcherpzinnigste fchynt die van den Abt Barthelemy te zyn, die gelooft, dat men 'er de aankomst van Keizer Hadriaan in Egipten verbeeld ziet. De staande vrouw, die den Keizer het diadema toereikt, stelt de stad Elephantina voor, en het geval gebeurt op het eiland van dien naam in den Nyl, waar een tempel van Cnuphis stond. Barthelemy verklaart alle de foorten van dieren en planten, die men 'er opziet, zeer vernuftig, en overeenkomstig met de plaats daar de zaak is voorgevallen.

Tusfchen Palefrina en Frascati ligt *Colonna*, waar het *Acqua Vergine* van de Fontana di Trevi begint. Niet ver van daar moet de oude stad Collatia gelegen hebben, fchoon men de juifte plaats niet bepaalen kan. Vermoedlyk lag zy op eenen berg, en niet, gelyk veelen willen, in de vlakke by *Ostia dell' Osa*. (†)

(*) Kircher heeft het in zyn *Latium vetus*, en Ciampini in zyne Monumenten, en de Abt Barthelemy in het 30. deel der *Mémoires de l'Académie des Inscriptions*, het best befchreeven. De Kardinaal Barberini deed het in 't jaar 1721. in groot formaat graveeren.

(†) Dat zy op een berg gelegen hebbe, blykt uit Virgilius:

Hi Collatinas imponent montibus arces.

FRAS.